

Regelink
Ecologie & Landschap

Huismus, gierzwaluw en vleermuisonderzoek

Eemnesserweg, Baarn

In het kader van de Wet natuurbescherming

CONCEPT

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	T.P. Molenaar
In opdracht van	Gemeente Baarn
Naam opdrachtgever	A. van 't Riet
Rapportnummer	RA17271-01
Status rapport	Concept
Datum oplevering rapport	14 november 2017
Aantal pagina's	25
Collegiale toets	A. Hoffmann
Wijze van citeren	Molenaar, T.P. , 2017. Huismus, gierzwaluw en vleermuisonderzoek Eemnesserweg, Baarn. Rapport RA17271-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Doel	6
1.3 Leeswijzer	6
2. Werkwijze en inspanning	7
2.1 Huismussen	8
2.2 Gierzwaluwen	8
2.3 Vleermuizen	8
2.4 Volledigheid inventarisatie	9
3. Omschrijving plangebied	10
4. Resultaten	11
4.1 Huismus	11
4.2 Gierzwaluw	11
4.3 Vleermuizen	11
5. Ingreep	13
6. Toetsing aan de Wet natuurbescherming	14
6.1 Effectbepaling	14
6.2 Toetsing Wet natuurbescherming	14
7. Conclusies en aanbevelingen	15
7.1 Conclusies	15
7.2 Aanbevelingen	16
8. Bronnen	17
8.1 Literatuur	17
8.2 Websites	17
Bijlage 1. Waarnemingskaarten	19
Bijlage 2. Wet- en regelgeving	22
8.3 Wet natuurbescherming	22
8.4 Natuurnetwerk Nederland	25

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Baarn is van plan om in het plangebied Eemnesserweg 57a-59 de bestaande bebouwing te verwijderen.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna.

Uit een ecologische potentie-inschatting van bureau Regelink Ecologie & Landschap (Ronde, 2017) blijkt dat in het plangebied mogelijk vleermuizen en jaarrond beschermde nesten van huismussen (*Passer domesticus*) en gierzwaluwen (*Apus apus*) aanwezig zijn. Deze broedvogelnesten en alle soorten vleermuizen zijn beschermd. Daarom heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van de gemeente Baarn in het plangebied onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Komen in het plangebied huismussen en gierzwaluwen voor?
- Welke functies heeft het plangebied voor huismussen en gierzwaluwen?
- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en inspanning beschreven, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het vleermuisonderzoek gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 0 omschreven. Vervolgens zijn de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de aanwezige soorten vleermuizen en getoetst aan de Wet natuurbescherming (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 volgen de conclusies en aanbevelingen. Ten slotte is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 8).

Bij het opstellen van deze rapportage is uitgegaan van de definities zoals aanwezig op de website van Regelink Ecologie & Landschap¹.

¹ <http://www.regelink.net/kenniscentrum/definities-vleermuizenonderzoek/>

2. Werkwijze en inspanning

In de periode van 29 april tot en met 21 september 2017 werd het plangebied geïnventariseerd op huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vleermuizen (Tabel 1).

Tabel 1. Datum en tijdstip van en weersomstandigheden tijdens de inventarisaties.

Datum	Tijdstip	Onderzochte functies	Naam medewerker	Weersomstandigheden
29 april 2017	Ochtend	Huismussen, vaste rust- en verblijfplaatsen	A. Hoffmann	5°C, onbewolkt, droog, 1 Bft
15 mei 2017	Ochtend	Huismussen, vaste rust- en verblijfplaatsen	A. Hoffmann	6 °C, licht bewolkt, droog, 1 Bft
24-05-2017	avond	Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	T.P. Molenaar	18 °C, licht bewolkt, droog, 0 Bft
05-06-2017	Avond	Gierzwaluw, vaste rust- en verblijfplaatsen	A. Hoffmann	20°C, zwaar bewolkt, droog, 3 Bft
22-06-2017	Avond	Gierzwaluw, vaste rust- en verblijfplaatsen	A. Hoffmann	20°C, zwaar bewolkt, droog, 3 Bft
10-7-2017	Avond	Gierzwaluw, vaste rust- en verblijfplaatsen	T.P. Molenaar	18°C, licht bewolkt, droog, 1 Bft
10-7-2017	avond	(laatvlieger) vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	T.P. Molenaar	18 °C, licht bewolkt, droog, 1 Bft
11-7-2017	ochtend	Vliegroute, foerageergebied, kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats	T.P. Molenaar	16 °C, licht bewolkt, droog, 2 Bft

17-8-2017	nacht	foerageergebied, paarverblijfplaats, middernachtelijk zwermgedrag winterverblijfplaats	T.P. Molenaar	17 °C, onbewolkt, droog, 0 Bft
21-9-2017	nacht	foerageergebied, paarverblijfplaats,	T.P. Molenaar	14 °C, licht bewolkt, droog. 1 Bft

2.1 Huismussen

Tijdens het veldbezoek werd het plangebied met behulp van geluid en zicht geïnventariseerd. Daarbij werd gelet op geschikt foerageergebied, foeragerende dieren, vogels die met nestmateriaal of voedsel slepen en vogels die gebouwen invliegen. De bezoeken werden 's ochtends tussen 07:00 en 11:00 uur uitgevoerd.

Met het uitvoeren van de twee ronden in de optimale periode kan de aanwezigheid van huismussen met voldoende zekerheid worden aangetoond dan wel uitgesloten.

2.2 Gierzwaluwen

Bij het inventariseren werd gelet op laag door het plangebied vliegende en roepende vogels, vogels die woningen in- en uitvlogen en het geluid van roepende jongen. Er zijn drie rondes uitgevoerd met een tussenpose van tenminste 10 dagen tussen de bezoeken. Hiermee kan de aanwezigheid van gierzwaluwen met voldoende zekerheid worden aangetoond dan wel uitgesloten.

2.3 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) werd de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op grond van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid kon worden bepaald, werd een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Roland Edirol R09H). Met behulp van het computerprogramma Batsound werden de opnamen nader geanalyseerd. Hierbij werden de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Voor sociale geluiden van vleermuizen werd gebruik gemaakt van Middleton, 2014 en Pfalzer, 2002. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen werd de determinatie geverifieerd en werd het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het voorjaar (tussen mei en augustus) werden de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) werden de bezoeken tussen een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode werd minimaal twee uur geïnventariseerd.

De inventarisaties werden lopend uitgevoerd. Het plangebied en het omliggende gebied werden meerdere keren doorkruist.

2.4 Volledigheid inventarisatie

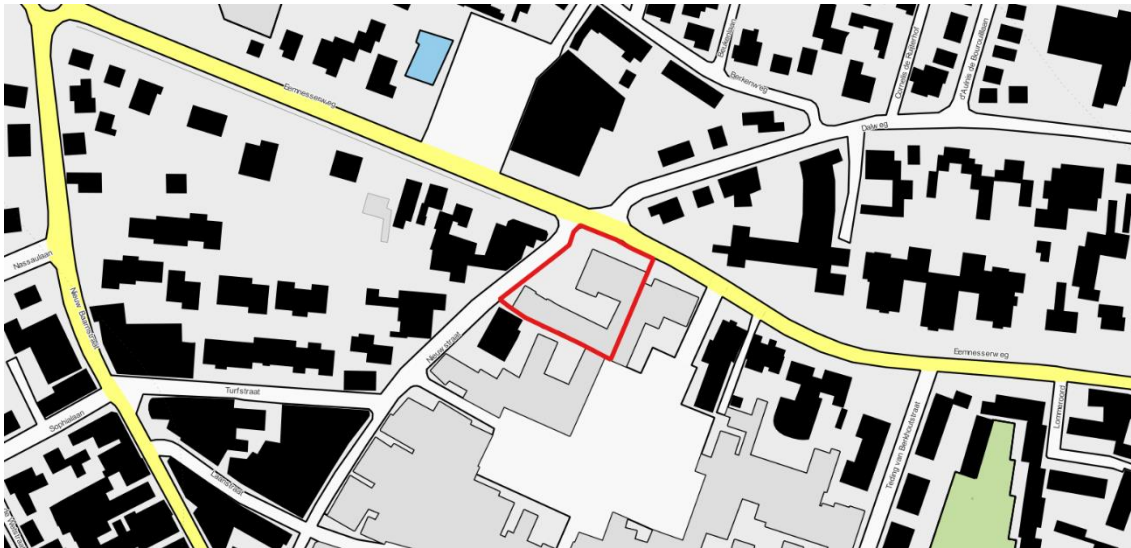
De inventarisatie is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2017 zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur. De inventarisaties van de huismus en gierzwaluw zijn uitgevoerd conform de richtlijnen uit de kennisdocumenten van de betreffende soorten (BIJ12, 2017).

De inventarisatie is een steekproef gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet waargenomen werden op een ander tijdstip ook wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3. Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Eemnesserweg 57a-59 te Baarn, in de provincie Utrecht. In figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied wordt aan de zuidzijde en de oostzijde begrensd door bebouwing, aan de westzijde door de Nieuwstraat en aan de noordzijde door de Eemnesserweg.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2017.

Het plangebied bevindt zich in het centrum van Baarn. Op het terrein staat een voormalig garagebedrijf met daar aan vast een woonhuis. Naast en achter het pand ligt bestrating en aan de achterzijde staan een aantal garageboxen. Verspreid over het terrein liggen hopen afval (pallets, puin, grote takken, tuinafval, tegels) o.a. afkomstig uit het pand. In het pand ligt veel afval verspreid over verschillende vertrekken. Aan de westzijde van het terrein staat een rij met lage coniferen en laurierbomen.

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig:

- gebouw zonder spouwmuur met dakpannen en houten betimmering;
- dunne Coniferen en Laurierbomen (zonder holtes, diameter borsthoogte < 25 cm);

4. Resultaten

4.1 Huismus

Tijdens de inventarisaties werden in het plangebied geen zingende, nestelende of foeragerende huismussen waargenomen. In de omgeving van het plangebied werden minimaal drie zingende mannetjes waargenomen. Er kan redelijkerwijs worden aangenomen dat deze waarnemingen betrekking hebben op evenzoveel nestlocaties.

4.2 Gierzwaluw

Tijdens de inventarisaties werden in het plangebied geen zingende, nestelende of foeragerende gierzwaluwen waargenomen. Gedurende de inventarisatie op 22 juni werden laagvliegende gierzwaluwen met nestindicerend gedrag waargenomen ten noorden van het plangebied, bij de woningen in de omgeving van de Beukenlaan. In het plangebied of dichterbij het plangebied werd dit gedrag niet waargenomen. Er kan worden aangenomen dat er geen gierzwaluwen in het plangebied broeden.

4.3 Vleermuizen

Gedurende het onderzoek werden binnen het plangebied drie soorten vleermuizen aangetroffen:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*),
- Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*),
- Laatvlieger (*Eptesius serotinus*).

Hieronder worden per soort de waarnemingen en functies weergegeven. Waarnemingskaarten zijn opgenomen in Bijlage 1. In Tabel 2 is een overzicht gegeven van de aangetroffen soorten en functies.

4.3.1 Per soort

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het plangebied aanwezig. In het algemeen is de activiteit in het gebied erg laag. Waarnemingen zijn sporadisch en van korte duur. De meeste individuen blijven enkele minuten in het plangebied om vervolgens elders verder te foerageren. Het plangebied fungeert dan ook niet als essentieel foerageergebied voor de gewone dwergvleermuis. Gedurende de kraamperiode, mei-juli, is in de ochtend een invliegend individu in een van de loodsen aangetroffen. Het gaat om de voormalige auto werkplaats aan de oostzijde van het plangebied. De loods is destijds tegen een bestaande buitenmuur aan gebouwd. De gewone dwergvleermuis vliegt hier in via de ontbrekende deur van de loods om voor een oud raam in de voormalige buitenmuur kort te zwermen en in te vliegen. Het gaat hier om een zomerverblijfplaats. Waarschijnlijk een mannetje gewone dwergvleermuis. In de paarperiode, augustus – september, is op exact dezelfde plek een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aanwezig. Deze paarverblijfplaats kan in de winter dienst doen als winterverblijfplaats voor een kleine groep dieren. De panden in het plangebied

zijn ongeschikt als massa winterverblijfplaats. Deze worden doorgaans in halfhoog- en hoogbouw aangetroffen. Een massa winterverblijfplaats is derhalve niet aanwezig.

Vliegroutes en kraamverblijfplaatsen zijn niet aangetroffen en derhalve afwezig.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is eenmaal waargenomen. Het individu kwam al roepend aan en vloog de eerder genoemde loods in, om bijna onmiddellijk weer uit het plangebied te verdwijnen. Andere waarnemingen van ruige dwergvleermuis zijn niet gedaan tijdens het onderzoek. Vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes of foerageergebied van de ruige dwergvleermuis zijn niet aanwezig in het plangebied.

Laatvlieger

In de kraamperiode is de laatvlieger een enkele maal overvliegend waargenomen in de ochtend, de beweging was vanuit het noorden in zuidelijke richting. Mogelijk vanuit het buitengebied van ten noorden van Baarn richting de gebouwen ten aan de zuidzijde van Baarn, tegen de bossen aan. De individuen komen op hoogte over zonder enige binding te tonen met gebouwen of bomen. In de avond is eenmaal een laatvlieger waargenomen die voor korte tijd in het plangebied heeft gefoerageerd. In de paarperiode is de laatvlieger niet waargenomen. het plangebied heeft voor de laatvlieger geen essentiële functie, er zijn geen vaste rust en verblijfplaatsen en het gebruik van het plangebied is incidenteel.

Tabel 2. Overzicht van in het plangebied aangetroffen soorten en functies. Per functie wordt het aantal en het aantal individuen dat er gebruik van maakt weergegeven.

Soort	Paarverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Foerageergebied	Essentieel foerageergebied	Vliegroute	Essentiële vliegroute	Winterverblijfplaats	Zomerverblijfplaats
Gewone dwergvleermuis	1 stk, 2-6 ind.	nee	ja, 1 -3 ind.	nee	nee	nee	ja, 2-6 ind.	1 stk, 2-6 ind.
ruige dwergvleermuis	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee	nee
laatvlieger	nee	nee	ja	nee	ja, 2-4 ind.	nee	nee	nee

5. Ingreep

De gemeente Baarn is van plan om het plangebied aan de Eemnesserweg 57a-59 te herinrichten.

Ingrepen die daartoe in het plangebied plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- Verwijderen van diverse bouwwerken
- Verwijderen beplanting

6. Toetsing aan de Wet natuurbescherming

6.1 Effectbepaling

6.1.1 Huismus en gierzwaluw

Omdat er geen huismussen en gierzwaluwen in het plangebied aanwezig zijn, zijn negatieve effecten niet aan de orde.

6.1.2 Vleermuizen

In het plangebied is een zomerverblijfplaats en een paarverblijfplaats aanwezig van gewone dwergvleermuis. Het plangebied heeft verder geen essentiële functie voor gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. De voorgenomen sloop van de panden resulteert in het verdwijnen van de zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Dit heeft een effect op een beperkt aantal individuen met een marginaal negatief effect op de lokale populatie. Het plangebied zelf is te klein om te kunnen spreken van een populatie. De gewone dwergvleermuis is dermate algemeen in Nederland dat het verdwijnen van deze verblijfplaatsen geen enkele invloed heeft de landelijke populatie.

6.2 Toetsing Wet natuurbescherming

Lokale gunstige staat van instandhouding

De lokale gunstige staat van instandhouding komt niet in het geding door het verdwijnen van de zomer- en paarverblijfplaats. Echter om negatieve effecten op de lokaal aanwezige individuen te voorkomen, en daarmee de functionaliteit van het plangebied voor de gewone dwergvleermuis duurzaam te behouden dienen de verblijfplaatsen gemitigeerd te worden.

Verbodsbepalingen

De voorgenomen sloop van de panden resulteert in het verdwijnen van een zomer- en paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis. Daarnaast kunnen in potentie individuen van de gewone dwergvleermuis gedood worden tijdens de werkzaamheden. Dit leidt tot een overtreding van lid 1 en lid 4 van Artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming, te weten:

- Artikel 3.5, lid 1: Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
- Artikel 3.5, lid 4: Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

7. Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

Algemeen

- Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol 2017 en de kennisdocumenten voor huismus en gierzwaluw kan gesteld worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.
- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

Resultaten

- Huismussen en gierzwaluw broeden niet in het plangebied. Het plangebied heeft ook geen essentiële functie als foerageergebied of rustplaats voor deze soorten.
- In het plangebied zijn een zomer- en paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aanwezig. Deze bevindt zich in een voormalige buitenmuur, waar later een loods tegenaan is gebouwd.
- Paarverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis worden ook gebruikt als winterverblijfplaats door kleine groepjes dieren.
- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Het gebruik is incidenteel, en daarmee dan ook geen essentieel foerageergebied voor deze soorten
- Er ligt een vliegroute van laatvlieger over het plangebied, de overvliegende dieren vertonen geen enkele binding met het plangebied. Ze komen hoog over, van noord naar zuid.
- De ruige dwergvleermuis is eenmaal roepend waargenomen, het plangebied heeft geen functie voor deze soort en moet gezien worden als een toevallige passant.
- Overige verblijfplaatsen of functies zijn niet aangetroffen.

Effecten

- De ingreep heeft een marginaal negatief effect op de lokaal aanwezige individuen.
- De ingreep heeft geen effect op de gunstige staat van instandhouding van de populatie gewone dwergvleermuis in Baarn.

Toetsing

- Met het uitvoeren van de werkzaamheden worden lid 1 en 4 van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming overtreden.
- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

7.2 Aanbevelingen

Voor het uitvoeren van de ingreep is ene ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig. Deze is aan te vragen bij de provincie, of als onderdeel van de omgevingsvergunning via de gemeente. Naast voorliggend rapport dient ter onderbouwing tevens een mitigatieplan of projectplan overlegt te worden. De aanvraag procedure duurt doorgaans 20 weken, echter er zijn veel gevallen bekend waarbij deze procedure aanzienlijk langer duurt.

8. Bronnen

8.1 Literatuur

Barataud, M., 2015. Acoustic Ecology of European Bats. Species Identification, Study of their Habitats and Foraging Behaviour. Biotope, Mèze. Muséum national d'Histoire naturelle, Paris [Inventaires et biodiversité series].

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Middleton, N., A. Froud & K. French. (2014) Social Calls of the Bats of Britain and Ireland. Pelagic Publishing, Exeter.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (14-11-2017)].

Pfalzer, G., 2002. Inter- und intraspezifische Variabilität der Soziallaute. Fachbereich Biologie der Universität Kaiserslautern.

Ronde, V., 2017. Ecologische quickscan Eemnesserweg 57a-59. In het kader van de Wet natuurbescherming en Natuurnetwerk Nederland. Rapport RA17181-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica 8(2): 391-401.

BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. [<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>. (14-11-2017)].

8.2 Websites

www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/

www.batecho.eu

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

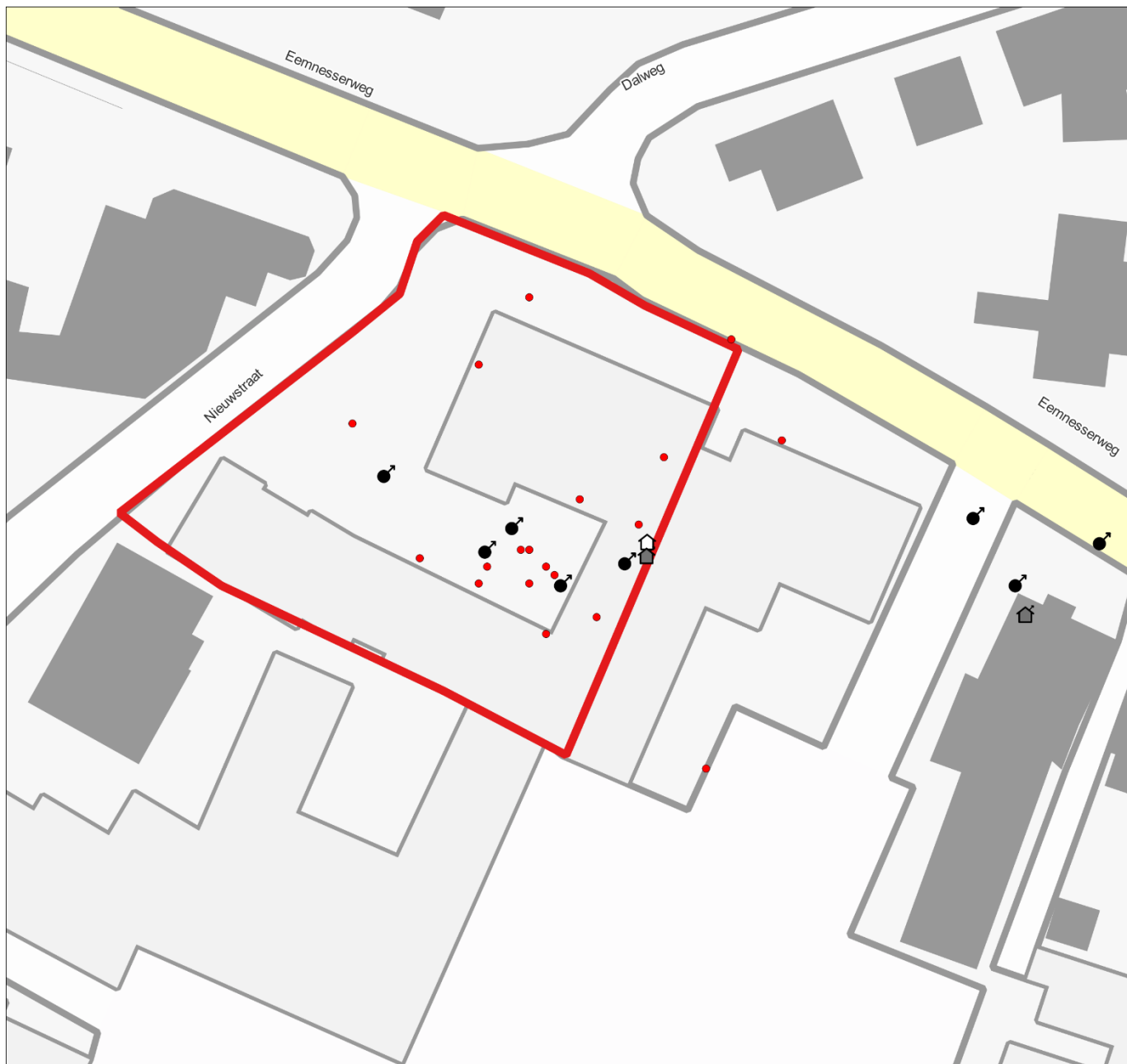
www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

<http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2017-03-01>

Bijlage 1. Waarnemingskaarten

Legenda

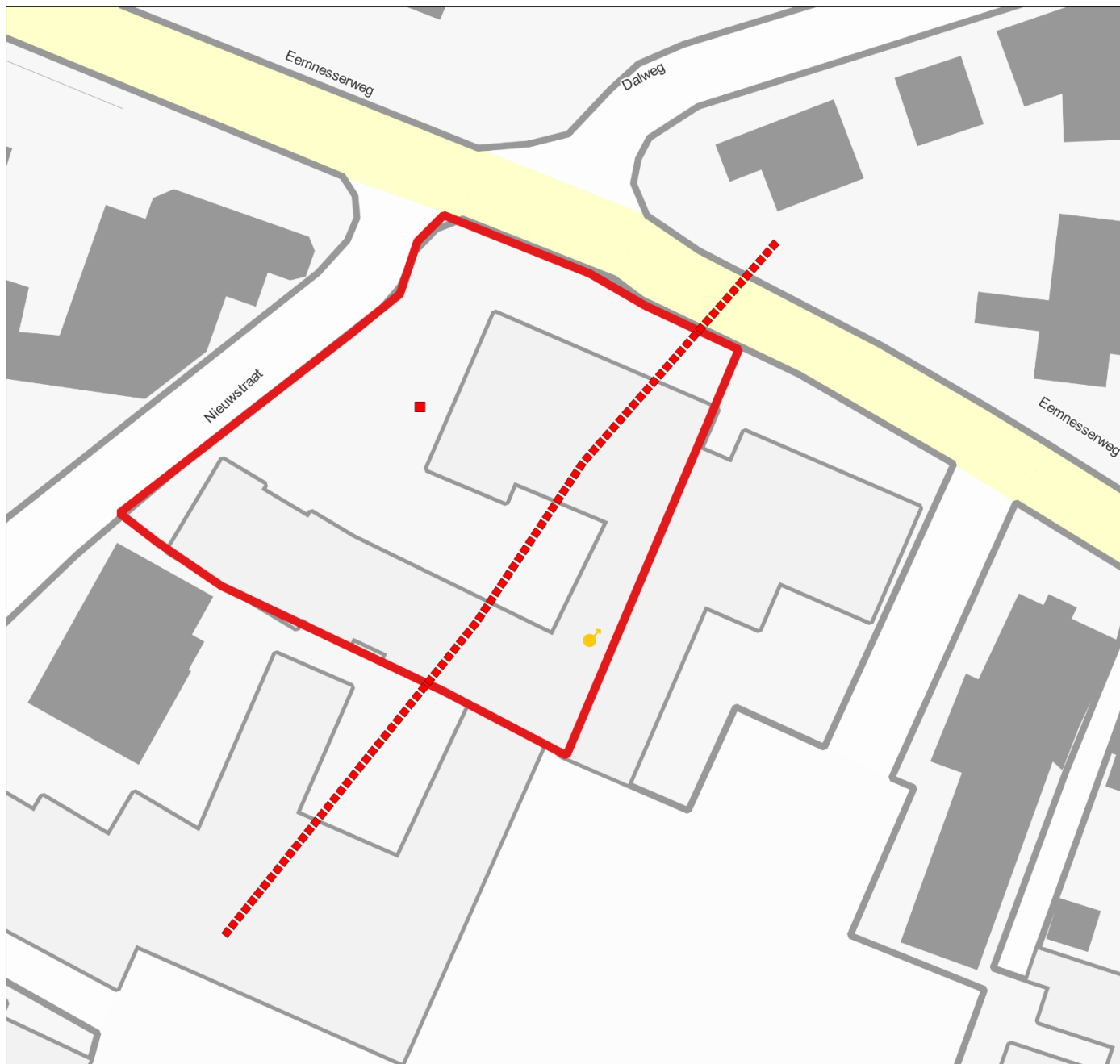
gewone dwergvleermuis

- foeragerend
- 🏠 zomerverblijfplaats
- 🏠 paarverblijfplaats
- ♂ roepend
- 📐 plangebied

Regelink
Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers,
Apeldoorn, 2016

- Legenda
- ruige dwergvleermuis
 - ♂ roepend
 - laatvlieger
 - foeragerend
 - ⋯ vliegroute
 - ▭ plangebied

Regelink
Ecologie & Landschap

© Dienst voor het kadaster en de openbare registers,
Apeldoorn, 2016

Bijlage 2. Wet- en regelgeving

8.3 Wet natuurbescherming

8.3.1 Algemeen

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

8.3.2 Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang

(zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken bevoegd gezag.

8.3.3 Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

- beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
- beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
- beschermingsregime andere soorten.

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest zijn verdeeld over vier categorieën waarvan de nesten een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn (zie **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**).

Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen

alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgend artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

Beschermingsregime andere soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10. is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming (zie **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**).

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de Minister van Economische zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer de mogelijkheid om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de Minister van Economische zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;

- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

8.3.4 Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand beslaat een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden;
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout. Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

8.4 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten

daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

8.5 Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.